

Effecten van de begeleiding van eerstejaarsstudenten door ouderejaarstutores

Citation for published version (APA):

Meuwese, W. A. T., & Rooijen, van, L. (1966). *Effecten van de begeleiding van eerstejaarsstudenten door ouderejaarstutores*. (TH Eindhoven. Onderafd. Wijsbegeerte en Maatschappijwetenschappen. Onderwijsresearch : rapport; Vol. 11). Technische Hogeschool Eindhoven.

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/01/1966

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

Effecten van de begeleiding
van eerstejaarsstudenten door ouderejaarstutores

W. Meuwese
L. van Rooijen

Rapport nr. 11
september 1966

Effecten van de begeleiding
van eerstejaarsstudenten door ouderejaarstutoren¹⁾

W. Meuwese en L. van Rooijen

Samenvatting

In twee flats van het studentenhospitium "de Looyackers" werden 26 eerstejaars gedurende het eerste jaar van hun studie begeleid door 4 ouderejaars tutoren. De tutoren pasten een vorm van begeleiding toe, die kan worden aangeduid als actieve, controlerende studieleiding.

Het begeleidings-gedrag van de tutoren werd gecontroleerd door drie-maal gedurende het jaar de tutees oordelen over hun tutoren te laten uitbrengen op gedragbeschrijvende schalen. Bovendien werd de tijdsbesteding van de tutees gecontroleerd door middel van multi-momentopnamen.

De proefgroep werd aan het eind van het studiejaar vergeleken met een controlegroep op criteria voor studieresultaten, studiemotivatie en houding ten opzichte van de studie, aanpassing aan de hogeschoolsituatie, studeergewoonten, en de zekerheid de juiste studie gekozen te hebben.

Uit het onderzoek kon worden geconcludeerd, dat als de tutor gedrag vertoonde dat meer overeenstemt met de operationele omschrijving van het gewenste studiebegeleidingsgedrag, een positief effect op de studieprestatie van de pupillen, hun studiemotivatie en hun attitude ten opzichte van de studie optreedt.

De studiebegeleiding bleek geen effect te hebben op de aanpassing, de zekerheid van de studiekeuze en de studeergewoonten van de pupillen.

Gewezen werd op de noodzaak, tutoren die psychologische technieken aan te leren, die nodig zijn om het gedrag van anderen te kunnen beïnvloeden.

---

1) Onderzoek met steun van het Eindhovens Hogeschool Fonds uitgevoerd in opdracht van de Stichting Studentenvoorzieningen Eindhoven door de Groep Onderwijsresearch aan de T.H.E., met L. van Rooijen als projectleider. Dank is verschuldigd aan Ir. G.W. Smits, beheerder van het Studentenhospitium "De Looyackers", en aan de tutoren.

Aan de Technische Hogeschool te Eindhoven is door de sectie Studentenhuisvesting van de "Stichting Studentenvoorzieningen Eindhoven" in het studiejaar 1962-1963 een onderzoek over begeleiding van de studie van de eerstejaarsstudenten ingesteld, dat in het studiejaar 1963-1964 enigszins gewijzigd herhaald werd. Het doel van dit onderzoek was na te gaan of de aanpassing aan de hogeschoolsituatie en het doelmatig studeren van eerstejaars bevorderd worden als zij van ouderejaarsstudenten (tutoren) met wie zij samenwonen, raad krijgen in studie- en andere problemen.

Het eerste onderzoek (1962-1963)

In september 1962 werden in twee flats in het studentenhospitium "De Looyackers" elk dertien eerstejaars- met twee ouderejaarsstudenten als tutoren gehuisvest. Over de feitelijke vorm van de studiebegeleiding die deze ouderejaarstutoren hebben toegepast, bestaan geen concrete gegevens. Aan het einde van het studiejaar 1962-1963 werden de studieresultaten vergeleken van de proefgroep van 26 flatbewoners met die van een even grote en voor wat betreft studierichting, middelbare schoolresultaten, leeftijd en sociaal-economisch milieu vergelijkbare controlegroep buiten de flats, die geen hulp van tutoren had gekregen. De studieresultaten van de proefgroep verschilden niet significant van die van de controlegroep (Boezeman e.a., 1963). Wel werden tussen de beide flatgroepen verschillen aangetroffen in de waardering voor de groep en voor de tutoren, in de mate van onderling contact en in de tijdsbesteding. Deze wijzen op een uiteenlopende ontwikkeling van het groepsproces in de beide flats (Roskam, 1963).

Het tweede onderzoek (1963-1964)

In september 1963 werden in elk van de beide flats opnieuw 13 eerstejaarsstudenten met twee ouderejaarstutoren geplaatst. De tutoren hielden groepsdiscussies over studieproblemen, zogenaamde "tutorials", waarbij gezamenlijk vraagstukken opgelost werden (v.d. Berg e.a., 1964). Het feitelijke begeleidingsgedrag van de tutoren gedurende het studiejaar 1963-1964 is niet empirisch geanalyseerd.

Aan het einde van het studiejaar is door de Groep Onderwijsresearch van de T.H.E. vastgesteld of er effecten waren die aan het samenwonen en aan de toegepaste vorm van studiebegeleiding konden worden toegeschreven. De tentamenresultaten en de uitslagen van het propaedeutische examen van de 26 proefpersonen werden daartoe vergeleken met die van een controlegroep van 26 eerstejaarsstudenten, die niet in het studentenhospitium woonden en geen begeleiding ondervonden hadden. Elke persoon in de controlegroep had dezelfde studierichting, vooropleiding, middelbare school-

examencijfers en was afkomstig uit hetzelfde sociaal-economische milieu als iemand in de proefgroep. Bovendien werden bij de 26 proefpersonen en bij een subgroep van 19 man uit de controlegroep (die wat studieresultaat en middelbare schoolcijfers betreft niet van de voltallige controlegroep afweek) onderzocht:

1. de studieijver, met een studiemotivatietest die uit 45 beschrijvende uitspraken over het eigen gedrag bestond;
2. de houding van de student tegenover snel, doelmatig en hard studeren, met een studieattitudetest: 27 uitspraken die opinies aangeven, welke iemand over universitaire studie kan hebben;
3. de aanpassing aan de hogeschoolsituatie, met een aanpassingstest die 8 zelfbeoordelingen bevatte.

De flatbewoners beantwoordden ook nog enige vragen over verschillende aspecten van het samenwonen, over de "tutorials" en over hun subjectieve opinies over het afgelopen studiejaar. (Meuwese en Crombag, 1964).

De tentamenresultaten van de proefpersonen uit twee van de vier studierichtingen waren significant beter dan die van hun controlepersonen. De uitslagen van het propaedeutische examen bleken na het tweede semester echter niet te verschillen tussen de proefgroep en de controlegroep. De flatbewoners waren significant minder gemotiveerd om ijverig te studeren en hadden een significant minder positieve attitude tegenover snel en doelmatig studeren dan de personen in de controlegroep. Er bestond geen verschil in aanpassing. De mening over het samenwonen, over de groep en de waardering voor de tutoren en voor de "tutorials" vertoonden consistente verschillen tussen beide afzonderlijke flatgroepen. Hieruit viel op te maken dat ook in het studiejaar 1963-1964 uiteenlopende groepsprocessen in de flats plaatsgevonden hadden.

De resultaten van bovenbeschreven twee onderzoekingen lieten geen ondubbelzinnige gevolgtrekkingen toe. Het tweede onderzoek gaf aanwijzing, dat de toegepaste vorm van begeleiding effect kan hebben op de studieprestaties zoals die in tentamencijfers tot uitdrukking komen. Maar dit effect trad niet algemeen op, het werd slechts bij twee van de vier studierichtingen geconstateerd. Met de beschikbare gegevens kon echter niet worden nagegaan, welke factoren in de toegepaste vorm van begeleiding, in het groepsproces of anderszins dit effect hebben teweeggebracht.

Ook over wat de toegepaste begeleiding in concreto inhield bestonden nauwelijks gegevens. De activiteiten van de tutoeren waren noodzakelijkerwijs tastend en veranderden onder invloed van wat in de flats gebeurde. Uit de ervaringen, die de tutoeren hadden opgedaan kon echter worden afgeleid, dat gedurende het eerste jaar een straffere aanpak van de begeleiding, die erop gericht is de eerstejaars tot regelmatige studie aan te zetten, het meeste succes beloofde.

Methode

Opzet van het derde onderzoek

Bij de opzet van het derde, hier gerapporteerde onderzoek is uitgegaan van twee overwegingen:

- (a) de vorm van studiebegeleiding waarvan het effect zou worden onderzocht moest gemakkelijk toepasbaar zijn en weinig investering vergen. Deze overweging sloot inschakeling van stafleden en intensieve voorbereiding van studiebegeleiders uit.
- (b) in de studiebegeleiding zou één aspect van de eerstejaarsstudie centraal gesteld moeten worden, namelijk het systematisch studeren en daaraan gekoppeld het maximaliseren van de prestatie op tentamens en examens. Dit grenst deze vorm van studiebegeleiding af van andere mogelijke vormen, die ook gericht zijn op zaken, die kunnen worden samengevat onder het hoofd "persoonlijkheidsontwikkeling".

Verondersteld werd, dat deze manier van begeleiding van eerstejaars hun studieresultaten, studiemotivatie en -attitude, aanpassing, studiegewoonten en gevoel van zekerheid over de studiekeuze gunstig beïnvloedt. Met deze overwegingen als uitgangspunt werden in september 1964 opnieuw in twee flats van het studenten hospitaal "De Looyackers" 26 eerstejaarsstudenten geplaatst samen met 4 tutoeren. Deze tutoeren waren vijfde- en zesdejaarsstudenten respectievelijk in de electrotechniek, de technische natuurkunde, de chemische technologie en de werktuigbouwkunde. Aan elke tutor werden zes of zeven eerstejaarsstudenten van dezelfde studierichting toevertrouwd. De opdracht aan de tutoeren was, hun studenten op een strakke en formele wijze leiding in de studie te geven. Zij moesten bijvoorbeeld met hun studenten studieschema's opstellen en controleren of de studenten zich daaraan hielden; zij moesten hun studenten aanzetten tot studie, en de hand eraan houden, dat hun studenten op de voorgeschreven studie-uren werkten.

Voor de aanvang van het studiejaar zijn de tutoeren geïnstrueerd over de wijze waarop zij de studie van de aan hen toe te vertrouwen eerstejaars moesten begeleiden. Kort hierna ontvingen zij uitgewerkte schriftelijke

lijke richtlijnen (zie bijlage A). Deze schriftelijke richtlijnen gaven aan wat de operationele vorm van het toegepaste begeleidingssysteem in feite moest inhouden. Met regelmatige ~~tussenpozen~~ werden de tutoren in persoonlijke gesprekken met de projectleider (in het eerste semester om de twee weken, in het tweede eens per maand) opnieuw geïnstrueerd, telkens mede naar aanleiding van feitelijke ontwikkelingen en van beoordelingen van het doen en laten van hun tutor door de studenten.

Studenten en tutoren ontmoetten elkaar voor het eerst tijdens de "Introductiedagen" van de T.H.E. Direct na de introductiedagen hebben de tutoren de studenten over het doel en de gang van zaken van het onderzoek ingelicht en hun medewerking verkregen. In de loop van het eerste semester is het belang en de werkwijze van het onderzoek hun nogmaals uitvoerig uiteengezet door een van de leden van de Groep Onderwijsresearch van de hogeschool.

Samenstelling van de groepen

Uit de eerstejaars die zich vrijwillig opgaven voor deelname aan het experiment werden er 26 geselecteerd en verdeeld over twee flats van het hospitium. In elke flat werden 13 studenten samen met 2 tutoren geplaatst. Een controlegroep van 26 eerstejaars werd samengesteld, die niet in het hospitium woonden en niet begeleid werden tijdens hun studie²⁾. De controlepersonen kwamen met de deelnemers aan het experiment overeen in: studierichting, vooropleiding, leeftijd, middelbare schoolresultaten, sociaal-economisch milieu van herkomst, intelligentie, studiemotivatie, en -attitude. De laatste drie gegevens waren verkregen uit een onderzoek onder de eerstejaarsstudenten tijdens de introductiedagen, waarbij van alle 308 aanwezigen tests voor intelligentie, motivatie en attitude waren afgenomen. De controlepersonen waren er niet van op de hoogte, dat zij als zodanig fungeerden.

In tabel 1 staan de gemiddelden van de twee flatgroepen voor de selectievariabelen vermeld. Geen enkel verschil tussen deze groepen is significant. Tabel 2 geeft de gemiddelden en standaarddeviaties van de selectievariabelen van de proefgroep en de controlegroep weer in vergelijking met de gegevens van de totale groep van onderzochte eerstejaarsstudenten. De gemiddelden en standaarddeviaties van de proefgroep verschillen niet significant van de corresponderende van de controlegroep. Tussen de proefgroep en de totale groep van eerstejaars zijn alléén significant de verschillen tussen de gemiddelde eindexamencijfers voor wiskunde 3 ($z = 2,62$, $p < 0,01$) en voor natuurkunde ($z = 2,56$, $p < 0,05$).

---

2) Het was technisch niet mogelijk, eveneens een controlegroep op te nemen, die wel in het hospitium woende, maar niet begeleid werd.

De proefpersonen vormen dus ten aanzien van de eindexamencijfers voor de exacte vakken enigszins een positief geselecteerde groep uit de totale groep. De proefgroep en controlegroep zijn bovendien significant meer homogeen dan de totale groep met betrekking tot de leeftijd en de eindexamencijfers.

Tabel 1

Gemiddelde scores op de selectievariabelen van flat A en flat B

Variabele	Flat A N=13	Flat B N=13
Leeftijd per 1.9.'64	17,8	18,2
Intelligentie	18,2	19,2
Studiemotivatie	11,9	13,5
Studieattitude	117,2	119,6
Eindexamencijfer:		
Wiskunde 1	8,5	7,8
Wiskunde 2	7,3	7,3
Wiskunde 3	8,3	8,1
Natuurkunde	7,5	7,9
Scheikunde	8,0	7,3

Controle op neurotische labiliteit

Omdat de proefpersonen zich vrijwillig voor een ongebruikelijke wijze van studiebegeleiding hadden aangemeld, bestond de mogelijkheid, dat de wat meer labiele of onaangepaste eerstejaars in de proefgroep oververtegenwoordigd waren. Als controle op deze zelfselectie is van proefgroep en controlegroep de "Amsterdamse Biografische Vragenlijst" (A.B.V.) afgenomen. Dit geschiedde in februari 1965 bij de verzameling van gegevens over andere in het onderzoek betrokken variabelen. Deze A.B.V. bestaat uit 107 vragen naar gedragingen, opinies, gewoonten, psychosomatische verschijnselen e.d. Elke vraag kan met "ja", "neen", of "?" worden beantwoord. Enkele voorbeelden:

Voelt U zich vaak schuldig over iets?	ja	?	neen
Bent U wel eens duizelig?	ja	?	neen
Voelt U zich vaak lusteloos en moe, zonder dat U weet waarom?	ja	?	neen

Tabel 2

Selectiegegevens van de proef-, controle- en totale groep

Variabele	Proefgroep N=26		Controlegroep N=26		Totale groep N=308	
	Gemiddelde S.D.		Gemiddelde S.D.		Gemiddelde S.D.	
Leeftijd per 1.9.'64	18,0	1,3	17,8	1,0	18,5	2,0
Intelligentie	18,7	3,7	19,6	3,3	19,2	4,2
Studemotivatie	12,7	5,6	12,2	3,9	11,3	5,3
Studieattitude	118,4	19,4	119,8	16,1	121,3	17,9
Eindexamencijfer:						
Wiskunde 1	8,1	1,0	8,0	1,0	7,7	2,1
Wiskunde 2	7,3	1,3	7,0	1,6	6,8	2,0
Wiskunde 3	8,2	1,0	7,9	1,1	7,6	2,1
Natuurkunde	7,7	1,0	7,2	1,4	7,1	1,9
Scheikunde	7,6	1,1	7,6	1,2	7,5	2,0

Uit empirisch onderzoek (Wilde, 1963) is gebleken, dat uit de antwoorden op de A.B.V. vier zinvolle scores kunnen worden afgeleid, respectievelijk voor neuroticisme, (of neurotische labiliteit), voor neuroticisme op somatische basis, voor extraversie, en voor de testattitude, die waarschijnlijk de mate van betrouwbaarheid van de beantwoording aangeeft.

Verondersteld werd, dat de proefpersonen meer neurotisch labiel zouden zijn dan de controlepersonen. Aangenomen werd, dat over de periode van september 1964 tot februari 1965 zich geen grote verschuivingen wat de A.B.V. variabelen betreft hebben voorgedaan. De A.B.V.-gemiddelden verschilden niet significant tussen de flatgroepen. Tabel 3 bevat de relevante gegevens.

Er zijn aanwijzingen dat de proefpersonen neurotisch labieler zijn dan de controlepersonen: de NS-score differentiëert significant en de neuroticismescore wijkt in dezelfde richting af. Bovendien hebben de proefpersonen een lagere gemiddelde T-score dan de controlepersonen.

Tabel 3

Gegevens van de Amsterdamse Biografische Vragenlijst

Variabele	Flat A	Flat B	Proefgroep		Controlegroep		t-waarde v.h. verschil tussen de gemiddelden v.d. proef- en de con- trolegroep
	N=13	N=13	N=26		N=26		
	Gemidd.	Gemidd.	Gemidd.	S.D.	Gemidd.	S.D.	
Neuroticisme	65,0	56,8	60,9	29,5	52,8	24,2	1,08
NS-score ¹⁾	19,4	19,5	19,5	6,8	16,6	5,0	1,71*
Extraversie	62,5	61,5	62,0	17,6	59,4	15,2	0,57
T-score ²⁾	34,8	36,5	35,6	8,1	39,9	9,4	-1,78 ⁺

*p < 0,05, eenzijdig; + p < 0,10, tweezijdig.

1) Neuroticisme op somatische basis.

2) Testattitude-score.

Dit kan betekenen dat de proefpersonen zelfkritischer (minder zelfdefensief) zijn dan de controlepersonen. Bij de proefpersonen is echter de A.B.V. groepsgewijze afgenomen, bij de controlepersonen individueel. Ook hebben de proefpersonen wat meer ervaring in het invullen van vragenlijsten dan de controlepersonen. Dit kan op de T-scores van de proefpersonen een verlagende invloed gehad hebben.

Controle op de begeleiding

Om te controleren of de tutoeren de begeleiding van de studie van de proefpersonen ook overeenkomstig de oorspronkelijke richtlijnen uitgevoerd hebben, is aan de proefpersonen in november 1964, februari 1965 en juni 1965 gevraagd het feitelijke gedrag van de hen toegewezen tutor te beoordelen. Voor deze beoordelingen werden 41 uitspraken opgesteld, die mogelijke gedragsaspecten van een tutor beschrijven. Deze gedragsbeschrijvingen zijn voor een deel ontleend aan onderzoekingen over leidersgedrag (Fleishman, 1953; Stogdill and Coons, 1957) en voor een ander deel afgeleid uit de richtlijnen voor de tutor (bijlage A).

De proefpersonen moesten van elke uitspraak aangeven, in hoeverre deze op hun tutor van toepassing was, door op de eronderstaande 8-puntschaal een cijfer te omcirkelen (zie bijlage B). Zo werden voor elk van de vier tutoeren driemaal 6 of 7 beoordelingen over 41 gedragsaspecten verkregen. Aan de hand van deze beoordelingen is de tutoeren gewezen op eventuele tekortkomingen in hun praktische aanpak van de studiebegeleiding en werden in overleg met de onderzoekers verbeteringen daarin aangebracht.

Controle op de tijdsbesteding van de proefpersonen

Gedurende het studiejaar zijn steekproeven genomen om de tijdsbesteding van de proefpersonen enigszins na te gaan. Elke avond tussen half acht en half elf, behalve 's zaterdags en 's zondags, hebben de tutoeren volgens vooraf opgestelde schema's gecontroleerd of de proefpersonen: thuis waren en studeerden; wel thuis waren maar niet studeerden; of niet thuis waren. Het aantal observaties dat op een avond gedaan werd en de tijdstippen waarop die plaatsvonden, werden volgens toeval, met behulp van "randomtabellen", gevarieerd. De proefpersonen vonden deze "multimomentopnamen" niet hinderlijk, integendeel zijn namen vaak de gelegenheid te baat om de tutoeren studieproblemen voor te leggen.

Vragen over de opinies van de proefpersonen

In februari 1965 kregen de proefpersonen een vragenlijst voorgelegd waarop zij hun mening konden geven over de studiebegeleiding, zoals zij die tot dat moment hadden meegemaakt. In november 1964 en februari 1965 is de proefpersonen gevraagd hun twee beste vrienden aan de hogeschool te noemen. Dat konden medeflatbewoners zijn of niet (bijlage C).

In juni 1965 werd opnieuw een vragenlijst voorgelegd, waarop de proefpersonen hun ervaringen konden weergeven. Nu werd echter dezelfde vragenlijst gebruikt als die in het tweede Looyackers onderzoek, om vergelijkingen met het vorige jaar mogelijk te maken (bijlage D).

Criteria voor het effect van de begeleiding en het samenwonen

Van de beide groepen, de experimentele groep en de controlegroep, zijn gegevens verzameld over de volgende criteria.

1. Studieresultaten

Aan het eind van het studiejaar werden alle tentamencijfers die in de loop van het jaar behaald waren, en het resultaat van het propaedeutisch examen verzameld.

2. Studiemotivatie en attitude tegenover de studie

In april 1965 werden de tests voor studiemotivatie en attitude opnieuw afgenomen van alle eerstejaarsstudenten. De motivatietest bestond uit 31 uitspraken op het gebied van de studiejver, waarvan de respondent moest aangeven of ze al dan niet op hem van toepassing waren. Hij kon antwoorden met "waar" of "niet waar" op elk van de uitspraken. De motivatiescore van de respondent was het aantal keren dat hij een antwoord gaf dat een hoge motivatie indiceert.

De attitudetest bestond uit 20 uitspraken die opinies inhouden die iemand over de studie kan hebben. De respondent kon de mate, waarin hij het eens was met elke uitspraak op een zevenpuntsschaal van "zeer mee eens" tot "zeer mee oneens"³⁾ aangeven.

3. De aanpassing aan de hogeschoolsituatie

Omstreeks half december 1964 werd een aanpassingstest afgenomen die uit 18 zelfbeoordelingen bestond. Bijvoorbeeld: "Ik vind het leven als student heel prettig", "Ik voel me aan de T.H. niet erg op mijn plaats". De student moest op een 7-puntsschaal aangeven in hoeverre hij elke uitspraak op zichzelf van toepassing achtte.

4. De studiegewoonten en de tevredenheid ermee

In februari 1965 is een lijst voorgelegd met 119 uitspraken over het eigen studiegedrag. Van iedere gedragsbeschrijving moest men aangeven of die van toepassing was of niet.

Nadat vooraf vijf dimensies gedefiniëerd waren, onder andere op grond van een onderzoek over de studiegewoonten van psychologiestudenten (Van Parreren en Schutte-Poen, 1964), beoordeelden zes deskundigen onafhankelijk van elkaar door welke uitspraken deze dimensies werden gekenmerkt. Bovendien beoordeelden zij of een uitspraak een positieve dan wel een negatieve karakterisering van een dimensie betrof. Als minstens vier beoordelaars het eens waren over de classificatie van een uitspraak, werd deze tot de desbetreffende dimensie gerekend. Zo ontstonden de volgende vijf "a priori dimensies" (zie bijlage E):

---

3) Voor details zie Meuwese en Crombag (1964 en 1965) en Crombag (1966).

De formalisering van de studeerwijze: het gelijkmatig, nogal star volgens schema's voor indeling van tijd en werkwijze studeren, tegenover soepel, ongelijkmatig of improviserend studeren (27 uitspraken).

De sociale instelling bij het studeren: het samen studeren en contact hebben met collega's, tegenover studeren in afzondering of zonder contact met anderen (8 uitspraken).

De stofinstelling: gerichtheid voornamelijk op de te bestuderen stof, tegenover de gerichtheid hoofdzakelijk op het behalen van een tentamen (8 uitspraken).

De aandachtsconcentratie bij de studie: het gemakkelijk bepalen van aandacht bij de studie, tegenover het gauw afgeleid zijn, afleiding zoeken of ontwijken van het studeren (14 uitspraken).

De tevredenheid met de studiewijze en de studieresultaten, tegenover de ontevredenheid ermee (7 uitspraken).

5. De zekerheid betreffende de juiste studiekeuze

Eveneens in februari 1965 zijn vijf vragen gesteld, die verband houden met de zekerheid, die de student heeft dat hij de juiste richting gekozen heeft (bijlage F). De antwoorden werden gegeven op 7-puntschalen. De zekerheidsscore was een combinatie van de antwoorden op deze vijf vragen.

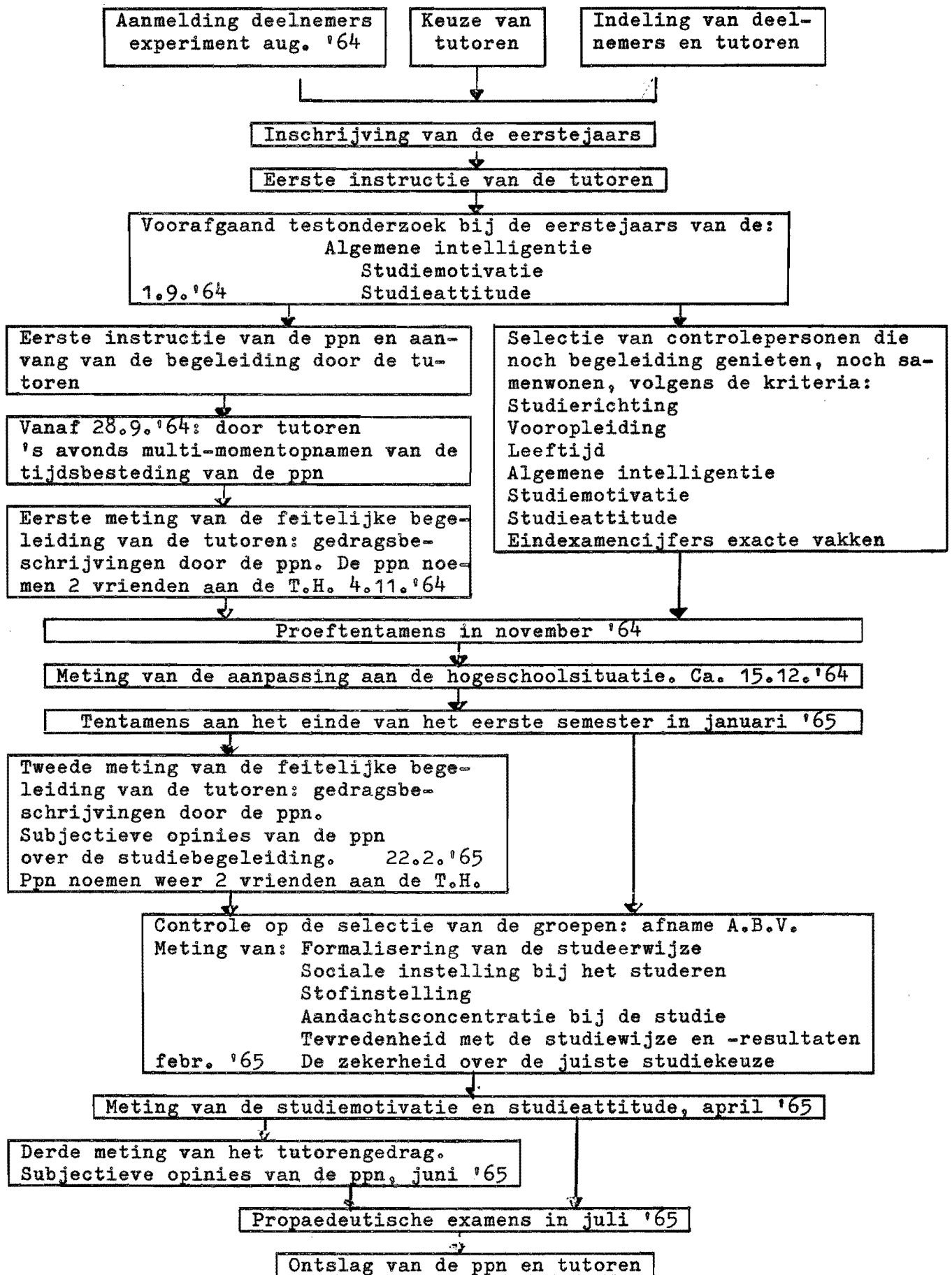
Het verloop van het gehele onderzoek is schematisch weergegeven in figuur 1.

Resultaten

Analyse van het begeleidingsgedrag van de tutores

De beoordelingen, die de 26 proefpersonen in november en in februari over 41 aspecten van het begeleidingsgedrag van hun tutor gegeven hebben, zijn samengevoegd. Daarmee werden voor elk van de 41 gedragsbeschrijvingen 52 scores verkregen. Tussen deze 41 variabelen zijn de correlaties berekend. De matrix van correlatiecoëfficiënten (met enen op de diagonaal) is onderworpen aan een factoranalyse volgens de hoofdassenmethode. De eerste vijf factoren, die elk tenminste 5 procent tot de totale variantie bijdroegen, zijn geroteerd volgens het Varimax criterium (Harman, 1960). Slechts de eerste twee factoren verklaren een redelijke proportie (meer dan 10%) van de variantie. Tabel 4 laat de ladingen op deze twee factoren zien.

Figuur 1: Schematisch overzicht van het verloop van het onderzoek

Tabel 4

De eerste twee geroteerde factoren

Uitspraak	Factor:	
	I	II
1. Hij is vriendelijk	.74	.
2. Je kunt gemakkelijk met hem praten	.73	.
3. Hij is de echte leider van zijn groep tutees	.39	.
4. Hij legt alles duidelijk uit	.72	.
5. Hij is soms wat tegen de draad in	-.67	.
6. Hij beïnvloedt mijn meningen	.	.
7. Hij behandelt mij als zijn gelijke	.75	.
8. Hij valt me nogal eens in de rede	-.71	.
9. Hij houdt strak vast aan zijn programma	.	.
10. Hij aanvaardt nieuwe ideeën, ook die waarmee hij het niet eens is	.	.
11. Hij bekritiseert slordig werk	.	.
12. Hij luistert altijd aandachtig naar mij	.70	.
13. Hij bekritiseert degenen met wie hij het niet eens is	.	.
14. Hij helpt mij met mijn studieproblemen	.64	.
15. Hij houdt toezicht op wat ik doe	.	.38
16. Hij zoekt veel contact met mij	.	.50
17. Hij houdt zich op een afstand	-.52	.
18. Hij houdt strak vast aan orde en regels	.	.31
19. Hij stimuleert mij om te werken	.	.47
20. Hij werkt goed samen met de anderen	.61	.34
21. Zijn instelling gaat tegen het belang van de groep in	-.74	.
22. Hij lijkt een gespannen, nerveuze figuur	-.50	.
23. Hij is meestal 's avonds thuis	.35	.
24. Tijdens het weekeinde is hij gemakkelijk te vinden	.	.
25. Hij houdt zich stipt aan zijn afspraken	.34	.
26. Hij geeft mij studieopdrachten en let erop, dat ik ze uitvoer	.	.76
27. Hij stelt werkschema's met mij op en let erop, dat ik me eraan houd	.	.75
28. Hij controleert of ik mijn stof bijhoud	.	.64
29. Hij geeft mij goede raad in persoonlijke kwesties	.	.49
30. Hij geeft mij waardevolle studieadviezen	.55	.
31. Hij is zakelijk in zijn manier van optreden	.	.
32. Hij is handig in zijn manier van optreden	.65	.
33. Hij is vasthoudend	.	.
34. Hij is zelfstandig	.35	.
35. Hij heeft gauw een oplossing bij de hand voor een studieprobleem	.58	.
36. Hij zit mij flink achter de broek	.	.79
37. Hij bemoeit zich veel met mij	.	.59
38. Hij vertelt me precies wat ik moet doen	.	.62
39. Je kunt merken, dat hij veel van de studie afweet	.50	.
40. Hij leert mij mijn tijd goed in te delen	.	.61
41. Hij leert mij de juiste manier van studeren	.30	.51
Proportie variantie	0,19	0,13

*Ladingen tussen -.30 en +.30 zijn weggelaten.

Factor I wordt aan de positieve zijde gekenmerkt door de items:

7. Hij behandelt mij als zijn gelijke.
1. Hij is vriendelijk.
2. Je kunt gemakkelijk met hem praten.
4. Hij legt alles duidelijk uit.
12. Hij luistert altijd aandachtig naar mij.
32. Hij is handig in zijn manier van optreden.
14. Hij helpt mij met mijn studieproblemen.
20. Hij werkt goed samen met de anderen.
35. Hij heeft gauw een oplossing bij de hand voor een studieprobleem.
30. Hij geeft mij waardevolle studieadviezen.

Aan de negatieve zijde wordt Factor I gekarakteriseerd door:

22. Hij lijkt een gespannen, nerveuze figuur.
17. Hij houdt zich op een afstand.
5. Hij is soms wat tegen de draad in.
8. Hij valt me nogal eens in de rede.
21. Zijn instelling gaat tegen het belang van de groep in.

Deze factor lijkt op de consideratie-leiderschap factor, die al gevonden is in verscheidene onderzoeken over leidersgedrag in uiteenlopende situaties (o.a. Fleishman, 1953; Bass, 1960; Meuwese, 1964). Consideratie-leiderschap is vooral gericht op het handhaven van goede persoonlijke relaties in de groep en op het verkleinen van de psychologische afstand tussen de leider en zijn ondergeschikten. Een leider van dit type houdt rekening met de gevoelens van de ondergeschikten en toont waardering voor hun prestaties.

Op Factor II hebben een hoge lading:

36. Hij zit mij flink achter de broek.
26. Hij geeft mij studieopdrachten en let erop, dat ik ze uitvoer.
27. Hij stelt werkschema's met mij op en let erop, dat ik me eraan houd.
28. Hij controleert of ik mijn stof bijhoud.
38. Hij vertelt me precies wat ik moet doen.
40. Hij leert mij mijn tijd goed in te delen.
37. Hij bemoeit zich veel met mij.
- (41. Hij leert mij de juiste manier van studeren).

Deze dimensie kan men bestempelen als een factor van actieve en contro-lerende studieleiding. De factor heeft wat weg van het structurerende type leiderschap ("Initiation of structure"), dat eveneens in bovengenoemde leiderschapsstudies als een duidelijke dimensie naar voren gekomen is, maar wijkt daar toch op enkele punten vanaf, omdat het karakter van deze

factor vooral bepaald wordt door de studie-situatie. De wijze waarop de tutoeren de begeleiding van de studie van de proefpersonen allereerst ten uitvoer moesten brengen, zoals vastgelegd in de doelstelling van dit onderzoek, komt dus in grote trekken overeen met deze factor.

Om een overzichtelijk beeld te krijgen van de manier waarop de tutoeren zich in de praktijk van hun taak gekweten hebben, zijn voor ieder van hen scores op de twee factoren vastgesteld. Daartoe werd eerst voor elke uitspraak het gemiddelde van de beoordelingen van een tutor door zijn pupillen berekend. Vervolgens werden (na spiegeling van de negatief geladen uitspraken voor elke factor) de gemiddelden van die items opgesteld, welke een hoge lading hebben op deze factor en tegelijk een lage lading hebben op de overige factoren. Daarnaast is deze som gedeeld door het aantal van de items waarover gesommeerd was.

In formule:

$$\text{"Factorscore" van de tutor} = \frac{1}{mN} \sum_i^m \sum_{p=1}^N X_{ip}; \text{ waarin:}$$

p = pupil, $p=1, 2, \dots, N$;

i = item met een hoge lading op de factor; $i=1 \dots, m$.

De "factorscores" zijn afzonderlijk bepaald op basis van de beoordeling in november, februari en juni. Tabel 5 geeft deze "factorscores" van de tutoeren weer. De absolute grootten van deze "factorscores" zijn niet te interpreteren, omdat er geen norm voor kan worden vastgesteld. Evenmin is het duidelijk, welke betekenis voor het gedrag er gehecht kan worden aan de verschillen in grootte tussen de factoren. Het is mogelijk, dat de variantie in de beoordelingen die door Factor I wordt verklaard in niet geringe mate samenvalt met het gedeelte van de variantie dat te maken heeft met de sociale wenselijkheid ("social desirability") van de uitspraken. Een hoge score op Factor I zou dan mede kunnen ontstaan wegens het sociaal wenselijke karakter van de consideratie-leiderschaps-items. Evenzo is het zeker niet uitgesloten dat de uitspraken met een hoge lading op Factor II weinig sociaal wenselijk zijn, waardoor betrekkelijk lage factorscores verkregen worden. Verschillen in scores op dezelfde factor tussen de tutoeren zijn echter wel ondubbelzinnig interpreteerbaar en zouden ter verklaring kunnen dienen voor de eventuele effecten van studiebegeleiding. Op deze manier zijn twee afzonderlijke criteria beschikbaar naar elk waarvan de tutoeren onderling vergelijkbaar zijn.

Tabel 5

Factorscores van de tutoeren

Tutor	I. Consideratie- leiderschap	II. Actieve en controlerende studieleiding
Werktuigbouwkunde		
november	7,01	3,31
februari	6,59	3,61
juni	6,61	2,86
Chemische technologie		
november	6,62	2,55
februari	5,76	2,78
juni	5,60	1,77
Technische natuurkunde		
november	6,84	3,17
februari	6,67	3,09
juni	6,47	1,67
Electrotechniek		
november	6,36	3,62
februari	5,51	2,16
juni	5,92	1,28

De criteria voor het effect van begeleiding en samenwonenStudieresultaten

Per studierichting werd een drie-factoren variantie-analyse zonder replicaties toegepast op de tentamencijfers van januari en juli afzonderlijk.

De variatiebronnen waren (a) conditie: proefgroep versus controle-groep; (b) proefpersonenpaar: proefpersoon plus bijbehorende vergelijkbare controlepersoon; en (c) het vak, waarin tentamen was afgelegd.

Als een bepaald tentamen niet was afgelegd, werd daarvoor de score "0" ingevoerd. Als een tentamen voor de tweede maal was gedaan, werd het laatst behaalde cijfer gebruikt.

Deze analysemethode maakt het mogelijk, de verschillen tussen proefgroep en controlegroep na te gaan, terwijl verschillen tussen vakken en tussen proefpersoonparen constant worden gehouden. Significantie van het verschil tussen proefgroep en controlegroep werd bepaald met behulp van de F-ratio voor variatiebron (a). De resultaten staan vermeld in tabellen 6 en 7. Tabel 8 geeft de resultaten van het P-examen voor elke studierichting, per oktober 1965.

Tabel 6

Analyse van de cijfers voor de januari-tentamens

Studierichting	Gemiddeld cijfer		Overschrijdingskans
	Proefgroep	Controlegroep	
Werktuigbouwkunde	5,06	4,78	n.s.
Chemische Technologie	4,71	5,69	$p < 0,001$
Natuurkunde	5,05	4,42	} $p < 0,005$
Electrotechniek	5,00	4,31	

Tabel 7

Analyse van de cijfers voor de juni-tentamens

Studierichting	Gemiddeld cijfer		Overschrijdingskans
	Proefgroep	Controlegroep	
Werktuigbouwkunde	4,06	4,39	n.s.
Chemische Technologie	3,95	5,33	$p < 0,01$
Natuurkunde	5,05	4,20	$p < 0,01$
Electrotechniek	4,38	3,90	n.s.

Tabel 8

Uitslagen van de propaedeutische examens voor Proefgroep en Controlegroep

Studierichting	Proefgroep		Controlegroep	
	geslaagd	niet geslaagd	geslaagd	niet geslaagd
Werktuigbouwkunde	1	5	1	5
Chemische Technologie	1	6	3	4
Natuurkunde	3	3	2	4
Electrotechniek	2	5	2	5
Totaal	7	19	8	18

Uit deze tabellen blijkt, dat de grootte en richting van het effect van de gebruikte vorm van studiebegeleiding, uitgedrukt in verschillen in tentamencijfers tussen begeleide en onbegeleide groep, verschillend is voor verschillende studierichtingen. De uitslagen van het P-examen lopen hieraan parallel. Daar aan elke studierichting-groep een andere tutor was toegevoegd, rijst het vermoeden, dat de studieresultaten sterk worden beïnvloed door het gedrag van de tutor. Voor deze veronderstelling zullen in een volgende paragraaf verdere gegevens worden aangevoerd.

Motivatie en attitude

De significantie van het verschil in studiemotivatie en -attitudescore tussen experimentele en controlegroep werd bepaald met de t-toets voor kleine gecorreleerde steekproeven. De resultaten zijn vermeld in tabel 9. Uit deze tabel blijkt, dat ook het effect dat de begeleiding op motivatie en attitude van de pupillen heeft teweeggebracht, verschillend is voor de afzonderlijke studierichtingen. Mogelijk is ook dit te wijten aan het specifieke gedrag van de tutor ten opzichte van zijn tutees.

Studiegewoonten, zekerheid over de studiekeuze, en aanpassing

Voor de studiegewoonten en de tevredenheid met de studeerwijze voor de zekerheid over de juiste studiekeuze en voor de aanpassing, bleken de effecten niet te verschillen tussen de afzonderlijke studierichting-groepen. Daarom zijn de scores voor deze criteria vergeleken tussen de gehele proefgroep en de gehele controlegroep, en tussen flat A en flat B. Tabel 10 geeft een overzicht van de resultaten hiervan.

Tabel 9

Verschillen in motivatie- en attitudescores

Studierichting	Gemiddeld verschil ¹⁾ tussen proef- en controlegroep			
	Motivatiescore		Attitudescore	
Werktuigbouwkunde	+ 3,00	p < 0,10	+ 14,00	p < 0,01
Chemische Technologie	- 2,86	p < 0,05	- 9,57	p < 0,02
Natuurkunde	+ 3,67	p < 0,01	+ 6,33	p < 0,05
Electrotechniek	+ 0,43	n.s.	+ 1,43	n.s.

1) Een positief teken duidt aan, dat de gemiddelde score in de proefgroep hoger is dan die in de controlegroep.

Tabel 10

Gegevens over de studiegewoonten, de tevredenheid, de zekerheid over de studiekeuze en de aanpassing

Variabele	Gemiddelde score				t-waarde van het verschil tussen	
	Flat A	Flat B	Proef-	Controle-	Flat A	Proefgroep
	N=13	N=13	groep N=26	groep N=26	en Flat B	en Controlegroep
Formalisering	10,15	8,92	9,54	10,38	0,59	-0,63
Sociale instelling	3,61	2,61	3,11	2,69	1,58	0,84
Stofinstelling	4,38	5,00	4,69	4,42	-0,92	0,48
Aandachtsconcentratie	6,54	8,61	7,58	8,65	-1,46	-1,07
Tevredenheid	2,69	2,85	2,77	3,11	-0,17	-0,50
Zekerheid studiekeuze	2,77	5,15	3,96	2,88	-1,75 ⁺	0,92
Aanpassing	16,38	16,15	16,27	19,61	0,04	-0,87

+ p < 0,10; tweezijdig

Uit de tabel blijkt, dat de proefgroep en de controlegroep niet significant verschillen op deze variabelen. In de proefgroep hebben alleen de bewoners van flat B een grotere zekerheid dat zij de juiste studie gekozen hebben dan de bewoners van flat A.

Invloed van het gedrag van de tutor

De studenten in de experimentele groep hebben hun tutor in de loop van het jaar driemaal beoordeeld op 41 gedragsbeschrijvende schalen. De oordelen die in november en februari uitgebracht zijn, werden aan factoranalyse onderworpen. Uit deze analyse bleek, dat het gedrag van de tutor kon worden herleid tot twee onafhankelijke factoren: een factor die aangeeft in hoeverre de tutor consideratie heeft met zijn tutees, de afstand tot hen tracht te verkleinen, vriendelijk en informeel met hen omgaat, e.d.; en een factor die de mate aangeeft, waarin de tutor actieve en controlerende studieleiding geeft aan zijn pupillen. Het is juist het gedrag dat met deze tweede factor samenhangt, dat in dit onderzoek is gemanipuleerd.

Indien de vorm van studiebegeleiding die in dit experiment is toegepast - actieve en controlerende studieleiding - wèl effect heeft op studieresultaten, motivatie en attitude van de tutees, maar de mate waarin de tutoeren gedrag vertoonden conform de voorschriften voor de verschillende tutoeren niet dezelfde is, dan moet de beoordeling van de tutor op de factor "actieve en controlerende studieleiding" samenhangen met het effect dat hij teweegbrengt op de motivatie, attitude en studieresultaten van zijn pupillen.

Vergelijkingen tussen de tutoeren kunnen echter alleen worden uitgevoerd tussen de twee tutoeren die op één flat hebben gewerkt. Het is namelijk uit andere gegevens van het onderzoek - o.a. de multimomentopnamen en sociometrische vragen⁴⁾ - gebleken dat tussen de twee flats die in het onderzoek waren betrokken aanzienlijke verschillen bestonden. Deze verschillen kunnen invloed gehad hebben op de criteriumvariabelen en op de beoordeling van het tutorengedrag, onafhankelijk van het werkelijk gedrag van de tutor.

In tabel 11 staan vermeld de gemiddelde oordelen over de tutor op de factor "actieve en controlerende studieleiding" in februari en in juni 1965. Bovendien bevat deze tabel de gemiddelde verschillen in studieresultaten, motivatie- en attitudescores tussen de begeleiden en de controlepersonen. Deze gegevens zijn overgenomen uit tabellen 5, 6, 7, en 9.

---

4) Hierop komen wij later terug.

Tabel 11

Gemiddeld oordeel over de tutoeren op de factor "actieve en controle-
rende studieleiding" en gemiddelde effecten op studieresultaten,
-motivatie en -attitude.

Flat	Tutor	Gemidd. oordeel over factor II		Gemidd. verschil tussen proef- en controlepersonen			
		febr.	juni	Studieresultaten		studiemotivatie	studieattitude
				jan	juni		
A	Werktuig- bouwkunde	3,61	2,86	+0,28	-0,33	+3,00	+14,00
	Chemische Technologie	2,78	1,77	-0,98	-1,38	-2,86	- 9,57
B	Natuurkunde	3,09	1,67	+0,63	+0,85	+3,67	+ 6,33
	Elektro- techniek	2,16	1,28	+0,69	+0,48	+0,43	+ 1,43

Uit tabel 11 blijkt inderdaad dat, voor elke flat afzonderlijk, de tutor met het meest positieve of minst negatieve effect op studieresultaat, motivatie en attitude van de studenten, het hoogst wordt beoordeeld op de in dit experiment onderzochte factor "actieve en controlerende studieleiding".

De tijdsbesteding van de proefpersonen

De observaties die de tutoeren 's avonds verricht hebben van de tijdsbesteding van de flatbewoners, zijn samengenomen over twee perioden. Het eerste tijdvak loopt van 28 september tot en met 6 november 1964; het tweede van 9 november 1964 tot 14 januari 1965 (de datum van het laatste tentamen in het eerste semester), met een onderbreking van 19 december 1964 tot 4 januari 1965. (De derde periode, tot mei, is niet in de vergelijking betrokken, omdat de gegevens onvolledig waren). In beide perioden afzonderlijk en over de totale periode zijn voor elke proefpersoon het aantal malen, dat hij thuis aangetroffen werd terwijl hij aan de studie was of terwijl hij niet studeerde en het aantal keren,

dat de tutor hem niet op de flat aanwezig vond, omgerekend in percentages van het totaal aantal verrichte observaties per periode. De gemiddelden van deze observatiepercentages zijn tussen de twee flats vergeleken. De resultaten hiervan staan in tabel 12. Bovendien zijn de veranderingen in de tijdsbesteding van de eerste naar de tweede periode van flatgroep A ten opzichte van die van flatgroep B nagegaan, nadat deze eerst voor elke flat afzonderlijk getoetst waren. Tabel 13 laat de resultaten zien.

Tabel 12

Gemiddelde observatiepercentages van flat A en flat B

Observatie	Flat A N=13	Flat B N=13	t-waarde van het verschil tussen flat A en flat B
Eerste periode:			
Thuis zijn en studeren	39,1%	43,6%	-0,76
Thuis zijn maar niet studeren	27,0	26,0	0,26
Niet thuis zijn	33,9	30,4	0,68
Tweede periode:			
Thuis zijn en studeren	36,2	41,5	-0,92
Thuis zijn maar niet studeren	29,5	33,0	-0,72
Niet thuis zijn	34,3	25,5	2,00 ⁺
Totale periode:			
Thuis zijn en studeren	36,8	42,5	-1,02
Thuis zijn maar niet studeren	29,2	29,9	-0,17
Niet thuis zijn	34,0	27,6	1,60

⁺ $p < 0,10$; tweezijdig

In de tweede periode zijn de bewoners van flat A meer afwezig geweest van de flat dan de bewoners van flat B. Deze tendens vertoonde zich al in de eerste periode en is in de tweede periode versterkt, omdat flatgroep B in dit tijdvak minder van huis weg is en meer niet-studerend aangetroffen wordt dan in de eerste periode.

Bij de 26 proefpersonen zijn de correlaties van de observatiepercentages onderling en met de belangrijkste criteria voor het effect van de begeleiding en het samenwonen berekend. In tabel 14 zijn deze correlaties opgenomen.

Tabel 13

Veranderingen van de observatiepercentages in twee perioden

Observatie	Gemiddeld verschil tussen de 2 ^e en 1 ^e periode		t-waarde van het verschil tussen flat A en flat B
	Flat A N=13	Flat B N=13	
Thuis zijn en studeren	-2,9%	-2,1%	-0,20
Thuis zijn maar niet studeren	2,5	7,0*	-1,07
Niet thuis zijn	0,4	-4,9	1,05

* De t-waarde van dit verschil tussen de 2^e en 1^e periode is 2,28; $p < 0,05$; tweezijdig

Uit de onderlinge samenhang van de observatiepercentages valt weinig op te maken, omdat deze variabelen afhankelijk van elkaar gemeten zijn. De flatbewoners die vaak thuis studeren hebben een meer geformaliseerde en sociale manier van studeren, behalen betere tentamencijfers in januari en zijn meer tevreden over hun studiewijze en studieresultaten dan degenen die thuis vaak met andere dingen dan studie bezig gevonden worden. Het veel weg zijn van de flat houdt verder verband met een lager gemiddeld cijfer voor de januari-tentamens zonder wiskunde en met een lagere aandachtsconcentratie bij de studie. Het zijn echter vooral de mensen die wel thuis zijn maar niet studeren, die slechte tentamenresultaten boeken.

Deze gegevens geven een indirecte aanwijzing, dat het toegepaste begeleidingssysteem - veel thuis op geformaliseerde wijze studeren - inderdaad factoren bevat, die samenhangen met studiesucces.

Tabel 14

Correlaties van de observatiepercentages met effect-maatstaven

Variabele	Thuis zijn en studeren	Thuis zijn maar niet studeren	Niet thuis zijn
Thuis zijn en studeren	-	-.63	-.72
Thuis zijn maar niet studeren	-.63	-	-.08
Niet thuis zijn	-.72	-.08	-
Formalisering	.57	-.61	-.19
Sociale instelling	.29	-.39	-.03
Stofinstelling	-.24	.11	.21
Aandachtsconcentratie	.19	.07	-.30
Tevredenheid	.20	-.42	.11
Zekerheid studiekeuze	.16	-.19	-.04
Aanpassing	.19	-.22	-.04
Wiskunde 1 (januari)	.39	-.42	-.13
Gemiddelde van de januari-tentamens zonder wiskunde	.49	-.36	-.31

$N=26$; $|r| > 0,33 \rightarrow p < 0,10$; $|r| > 0,39 \rightarrow p < 0,05$; $|r| > 0,50 \rightarrow p < 0,01$.

Opinies van de proefpersonen over de begeleiding

De mening die de proefpersonen in februari en juni gegeven hebben over de studiebegeleiding, zoals zij die meegemaakt hebben, is samengevat in tabel 15.

In februari oordeelden de flatbewoners tamelijk neutraal over de studiebegeleiding, zoals zij die hadden ervaren. Stelt men een gemiddelde van 5,0 als ondergrens voor een gunstig oordeel, dan blijkt dat de studenten de begeleiding als sociaal, handig, sympathiek en vrij ervaren. Wordt een gemiddelde van 3,5 als bovengrens voor een ongunstig oordeel gebruikt, dan blijkt echter ook, dat de begeleiding nogal slecht geregeld, slap, vaag en oppervlakkig gevonden wordt.

Tabel 15

Het gemiddelde oordeel over de studiebegeleiding

Aspect	februari		juni		Verschil juni-febr. ¹⁾
	Gemiddelde	S.D.	Gemiddelde	S.D.	
	(N=25)		(N=23)		
vaag-duidelijk	3,4	1,6	2,7	1,7	-0,7
remmend-stimulerend	4,3	1,2	4,3	1,1	0
formeel-informeel	4,0	1,5	4,5	1,6	+0,5
nadelig-voordelig	4,8	0,8	4,4	1,1	-0,4
waardeloos-waardevol	4,3	1,5	3,9	1,6	-0,4
saai-geanimeerd	4,8	1,2	4,0	1,3	-0,8
nutteloos-nuttig	4,5	1,3	4,0	1,7	-0,5
zinloos-zinvol	4,7	1,1	4,0	1,5	-0,7
gespannen-ontspannen	4,6	1,1	4,6	0,9	0
onzakelijk-zakelijk	4,2	1,7	3,3	1,4	-0,9
asociaal-sociaal	5,0	1,1	4,6	1,2	-0,4
niet serieus-serieus	4,1	1,6	3,6	1,8	-0,5
traag-vlot	3,8	1,4	3,8	1,4	0
vervelend-plezierig	4,6	1,2	4,9	1,2	+0,3
ongezellig-gezellig	4,8	1,2	5,2	1,2	+0,4
niet enthousiast-enthousiast	4,0	1,4	2,9	1,6	-1,1
overbodig-noodzakelijk	4,1	1,4	3,0	1,6	-1,1
lastig-handig	5,0	1,1	4,6	1,3	-0,4
oppervlakkig-diepgaand	3,2	1,4	2,5	1,1	-0,7
eentonig-afwisselend	4,0	1,1	3,5	1,3	-0,5
moeilijk-gemakkelijk	4,6	1,0	4,5	1,3	-0,1
slecht-goed	3,6	1,6	3,4	1,8	-0,2
onrustig-rustig	4,0	1,1	4,3	1,2	+0,3
antipathiek-sympathiek	5,0	1,4	4,8	1,2	-0,2
ondoelmatig-doelmatig	3,9	1,5	2,9	1,6	-1,0
onvrij-vrij	5,0	1,1	5,3	1,4	+0,3
hinderlijk-niet hinderlijk	4,9	1,3	5,0	1,3	-0,1
niet leerzaam-leerzaam	4,4	1,5	3,9	1,9	-0,5
oninteressant-interessant	4,6	1,3	4,1	1,5	-0,5
gedwongen-ongedwongen	4,6	1,0	4,8	1,5	+0,2
slap-krachtig	3,2	1,5	2,7	1,6	-0,5
passief-actief	3,7	1,6	3,0	1,5	-0,7
ingewikkeld-eenvoudig	4,2	1,1	4,7	0,9	+0,5
onpraktisch-praktisch	4,4	1,2	3,7	1,7	-0,7
slechtgeregeld-goedgeregeld	3,2	1,7	2,5	1,4	-0,7

1) Een negatief teken duidt aan, dat het oordeel in juni gemiddeld lager was dan in februari.

In juni is vooral het negatieve oordeel meer extreem geworden. De begeleiding wordt nog steeds ervaren als vrij, gezellig en niet hinderlijk, maar aan de negatieve kant als eentonig, slecht, onzakelijk, overbodig, passief, niet enthousiast, ondoelmatig, vaag, slap, oppervlakkig en slecht geregeld.

In de laatste kolom van tabel 15 zijn de verschuivingen in oordeel van februari naar juni weergegeven. Aan het eind van het jaar wordt de begeleiding beoordeeld als meer informeel, plezieriger, gezelliger, rustiger,

vrijer, ongedwongener en eenvoudiger dan halverwege het jaar. Aan de andere kant zijn de oordelen óók meer in de richting van vaag, saai, zinloos, onzakelijk, niet enthousiast, overbodig, oppervlakkig, passief, onpractisch en slecht geregeld terecht gekomen.

Uit deze gegevens kan worden geconcludeerd, dat de sociale kant van de begeleiding - wellicht het samenwonen - wel positief wordt ervaren, maar dat het toegepaste systeem er niet in is geslaagd, aan de studenten de ervaring van enthousiasme, motivatie, zakelijkheid en activiteit over te brengen die als conditie kan worden gesteld van een optimale werking van het systeem.

De sociometrische vragen

In november, februari en juni hebben de flatbewoners opgegeven wie hun beste twee vrienden aan de hogeschool waren. Daarbij konden zij kiezen uit collega's binnen hun flatgroep of daarbuiten. De verhouding tussen het aantal keuzen uitgebracht op medeflatbewoners en het aantal keuzen van niet-groepsleden kan men als een maat voor de samenhang van vriendschappelijke aard binnen een flatgroep beschouwen. (Een dergelijke maat is gebruikt door Festinger, Schachter & Back, 1963). In tabel 16 staan de frequenties van de opgaven van collega's binnen of buiten de flatgroep als beste vrienden.

Tabel 16

Aantal keuzen van vrienden binnen of buiten de flatgroep

Keuze	Flat A	Flat B
November:		
Binnen de flatgroep	11	5
Buiten de flatgroep	15	19
Februari:		
Binnen de flatgroep	5	3
Buiten de flatgroep	21	22
Juni:		
Binnen de flatgroep	4	5
Buiten de flatgroep	18	18

In alle drie de gevallen is voor beide flatgroepen het aantal vrienden buiten de flat groter dan dat binnen de flat. In november is dat echter in meerdere mate het geval voor de bewoners van flat B dan voor die van flat A, ($p=0,09$). In februari is dit verschil tussen de flats verdwenen, omdat flatgroep A dan significant minder groepsleden als vrienden aanwijst dan in november, ($p<0,02$). De vriendschappelijke samenhang is dus in flatgroep B steeds zeer gering geweest. In flatgroep A was de samenhang van vriendschappelijke aard aanvankelijk wat groter, maar in de loop van het studiejaar is zij sterk afgenomen.

Vergelijking van enkele opinies met die uit het onderzoek in 1963-1964

In juni is de flatbewoners dezelfde vragenlijst voorgelegd, als die, welke bij het tweede onderzoek was gebruikt. Dit maakt het mogelijk, de oordelen over enkele aspecten van het in dit rapport behandelde experiment te vergelijken met die van een groep van een jaar daarvoor.

Gemiddelde oordelen in 1964 en 1965 zijn weergegeven in tabellen 17, 18, en 19.

De oordelen van 1965 vallen over het algemeen lager uit dan die in 1964. De in 1965 toegepaste vorm van begeleiding wordt significant minder nuttig, stimulerend en waardevol gevonden dan de in 1964 toegepaste vorm, (tabel 17). In 1965 hebben de pupillen minder dan in 1964 de indruk, dat begeleiding en tutor geholpen hebben bij de aanpassing, (tabel 18). De grootste verschillen treden op bij de vragen over de wenselijkheid van herhaling, (tabel 19). De proefpersonen zouden nuldejaars niet aanraden aan iets als het Looyackers experiment deel te nemen, en achten herhaling van het experiment zinloos.

Tabel 17

Oordeel over het wonen op de flat

Aspect	Gemiddeld oordeel		Overschrijdingskans van het verschil
	1964	1965	
overbodig-nuttig	5,8	5,0	<0,05
onrustig-rustig	4,0	3,4	
saai-geanimeerd	6,0	5,6	
ongezellig-gezellig	6,1	5,8	
oninteressant-interessant	5,7	5,4	
remmend-stimulerend	5,0	4,0	<0,01
waardeloos-waardevol	5,6	4,9	<0,05
oncomfortabel-comfortabel	6,2	5,9	
onvrij-vrij	5,8	5,7	
vervelend-prettig	6,2	5,7	

Tabel 18

Oordelen over aanpassing en studievrijheid

Vraag ¹⁾	Gemiddeld oordeel		Overschrijdingskans van het verschil
	1964	1965	
Heeft flatwonen geholpen bij aanpassing?	5,7	4,5	<0,01
Heeft tutor daaraan meegeholpen?	4,1	3,1	<0,05
Is Uw studievrijheid beknot?	2,6	2,4	

1) Verkorte formulering van de gestelde vraag, voor de volledige vragen zie bijlage D.

Tabel 19

Oordeel over wenselijkheid van herhaling

Vraag ¹⁾	Gemiddeld oordeel		Overschrijdings- kans van het ver- schil
	1964	1965	
Wilt U volgend jaar opnieuw op een flat?	6,5	6,2	
Met dezelfde groep?	5,0	4,7	
Met een tutor?	3,9	3,4	
Met dezelfde tutor?	4,5	4,0	
Zoudt U het nuldejaars aanraden?	5,7	4,0	<0,01
Is groep van zelfde gezelligheidsvereniging wenselijk?	4,5	3,9	
Is groep van zelfde studierichting wenselijk?	5,5	4,7	
Is het zinvol, experiment te herhalen?	5,0	2,0	<0,01

1) Verkorte formulering van de gestelde vraag.

Discussie

Dit onderzoek heeft niet aangetoond, dat de hier door ouderejaars-tutoren toegepaste vorm van begeleiding van met hen samenwonende eerstejaarsstudenten na één studiejaar over het geheel genomen een gunstige invloed uitoefent op de aanpassing aan de hogeschoolsituatie van de pupillen, op hun zekerheid de juiste studiekeuze gemaakt te hebben en op hun studiegewoonten. Met betrekking tot studieresultaten, studiemotivatie en -attitude ten opzichte van de studie is echter een differentieel effect opgetreden. Het bleek dat de ene tutor een positief, de andere een negatief, en een derde geen effect had op de bovengenoemde criteriumvariabelen. Richting en grootte van deze effecten bleken samen te gaan met de mate waarin - naar het oordeel van de pupillen - de tutor als een actief controlerend en dirigerend studieleider was opgetreden. Dit was juist de gedragsvorm, waarvan het effect in dit experiment werd onderzocht. Hierin ligt dus een aanwijzing, dat een vorm van studiebegeleiding, die hoofdzakelijk het karakter draagt van een door de tutor uitgeoefend actief controlerend, dirigerend en formalistisch leiderschap, een gunstig effect kan hebben.

Daar staat tegenover, dat de gehanteerde vorm van studiebegeleiding door de eerstejaars als niet erg waardevol wordt ervaren. Subjectieve gevoelens over de effectiviteit van de begeleiding behoeven niet noodzakelijk verband te houden met studiesucces, maar kunnen op zichzelf worden gezien als een criterium, waaraan een optimale vorm van studiebegeleiding moet voldoen.

Het is dus niet voldoende dat de tutor actief en controlerend leiderschap uitoefent, hij moet dit ook op een zodanige wijze doen, dat dit door zijn pupillen wordt aanvaard en als positief wordt ervaren. Alleen op die wijze kan een in principe zinvol gebleken vorm van begeleiding leiden tot de motivatie en het enthousiasme van de pupillen, die nodig zijn om te komen tot een optimale, doelgerichte aanpak van de studie. De in dit experiment optredende tutoren hebben dit niet kunnen bereiken. Dit kan de tutoren niet verweten worden; hun enthousiasme en volledige inzet voor het welslagen van de begeleiding lijden geen twijfel. Veel-
eer moet de oorzaak worden gezocht in één van de uitgangspunten van dit experiment, dat ook een uitgangspunt van veel reeds in de praktijk werkende "patroon", "mentoren", of "tutoren" stelsels is, namelijk dat het systeem weinig investering mag vergen. Deze eis maakt het onmogelijk, dat tutoren goed getraind worden, dat slechts de meest bekwame studiebegeleiders geselecteerd worden, en dat zij voor hun diensten vrijgemaakt en goed betaald worden.

De conclusies uit dit onderzoek hebben het karakter van veronderstellingen. Het verdient daarom aanbeveling, het experimenteel onderzoek over begeleiding van de studie van eerstejaarsstudenten voort te zetten. Daarbij zou dan nagegaan moeten worden, in hoeverre het mogelijk is het geven van actieve en controlerende studieleiding door tutoren te manipuleren. Uit de gang van zaken in het onderzoek is gebleken, dat de actieve en controlerende studieleiding door ouderejaarsstudenten als tutor, enkel aan de hand van richtlijnen en herhaalde beraadslagingen, moeilijk blijvend is door te voeren. Vermoedelijk is dit hieraan te wijten, dat zij de concrete psychologische technieken missen om een blijvende structurerende invloed uit te oefenen in een situatie van eerstejaars die een groep vormen met een eigen sfeer en eigen groepsnormen, en die ook nog van buitenaf andersgerichte invloeden ondergaan. In een grondige training zouden de tutoren zich die psychologische technieken eigen moeten maken, die in een groepssituatie kunnen worden gebruikt om het studiegedrag van anderen te wijzigen. Als zij deze machtig zijn is het voor hen waarschijnlijk beter mogelijk een effectieve vorm van studieleiding te

realiseren.

Het blijft dan natuurlijk wel de vraag, of een dergelijke grote moeite en kosten vergende wijze van studiebegeleiding ook op grote schaal ingang zal moeten vinden.

Referenties

- Bass, B.M. Leadership, psychology, and organizational behavior. New York, 1960.
- van de Berg, L., Engel, F., de Groot, H. en Klippel, H. Rapport tutoren experiment "De Looyackers" studiejaar 1963-1964. Intern rapport. Stichting Studentenvoorzieningen Eindhoven 1964.
- Boezeman, Th., Goemans, P., Rouschop, L., Verhofstadt, P., van Vucht, G. en van Werkum, P. Verslag van het tutoren-experiment "De Looyackers". Intern rapport. Stichting Studentenvoorzieningen Eindhoven, 1963.
- Crombag, H. De invloed van verenigingslidmaatschap op studiemotivatie en houding ten opzichte van de studie. Nationaal congres onderzoek van wetenschappelijk onderwijs, deel I, 109-12
- Festinger, L., Schachter, S. and Back, K. Social pressures in informal groups. A study of human factors in housing. Stanford, 1963².
- Fleishman, E.A. The description of supervisory behavior. J. appl. Psychol., 1953, 37, 1-6.
- Harman, H.H. Modern factor analysis. Chicago, 1960.
- Meuwese, W. The effect of the leader's ability and interpersonal attitudes on group creativity under varying conditions of stress. Groningen, 1964.
- Meuwese, W. en Crombag, H. Evaluatie van een experiment met studiebegeleiding. Onderzoek van Onderwijs 1 (1964), 30-38.

- Meuwese, W. en Crombag, H. Constructie van instrumenten voor de meting van studie-motivatie en studie-attitude. Onderzoek van Onderwijs 2(1965), 16-29.
- van Parreren, C.F. en Schutte-
Poen, W.C. Studiegewoonten van psychologiestudenten. Ned. Tijdschr. Psychol., 1964, 19, 255-268.
- Roskam, E.E.C.I. Verslag onderzoek van de experimentele studentengroepen "Looyackers". Intern rapport. Technische Hogeschool Eindhoven, 1963.
- Stogdill, R.M. and
Coons, A.E. Leader behavior: its description and measurement. Bureau of Business Research Monograph no. 88. Ohio State University, 1957.
- Wilde, G.J.S. Neurotische labiliteit gemeten volgens de vragenlijstmethode. Amsterdam, 1963.

BIJLAGE A

Richtlijnen voor de taak van tutor in het studiebegeleidingsexperiment

10 september 1964

1. Het studiebegeleidingsexperiment is op 1 september 1964 begonnen en eindigt na de examens voor de grote vakantie.

Het doel ervan is ervoor te zorgen, dat alle tutees aan het eind van het studiejaar voor hun propaedeutische examen geslaagd zijn, (onder het motto: "Werk mee: allemaal ons P; zonder ijver geen blijver").

De studie (het leren zijn tijd in te delen, het aanleren van goede studiemethoden, e.d.) komt dus op de eerste plaats.

2. Aanwezigheid van de tutoeren

2.1. Van maandag tot vrijdagavond (etenstijd) zijn beide tutoeren 's avonds op de flat.

2.2. Van vrijdagavond tot en met zondagavond is altijd minstens één van beide tutoeren aanwezig, d.w.z. hij is bereikbaar voor afspraken, gebruikt de maaltijden op de flat en houdt in de gaten wat er op de flat gedaan wordt.

2.3. De tutoeren hebben met Kerstmis en Pasen ca. 7 dagen vakantie.

2.4. Van dit schema kan afgeweken worden na overleg met de beheerder.

3. Tutorials

3.1. Elke week moet iedere tutee een bezoek van ca. 20 minuten afleggen bij zijn tutor. Dit bezoek is verplicht, geschiedt op een van tevoren vastgestelde tijd, individueel, hoogstens met twee man tegelijk. Tijdens dit bezoek worden taken opgegeven, werkschema's opgesteld, gecontroleerd of de opgegeven taken uitgevoerd zijn, of de tutee zijn stof bijhoudt, enz. Allereerst dus een zakelijke aan gelegenheid, persoonlijke problemen komen op de tweede plaats.

3.2. Één keer per week (of 14 dagen) gezamenlijke instructie van ca. 1 uur. Deze is eveneens verplicht en houdt in: groepsdiscussie over vraagstukken, vraagstukken oplossen, bespreking van de voorde ringen van de tutees, enz. (zakelijk, betrekking hebbende op de stof).¹⁾

---

1) In oktober 1964 afgeschaft in onderling beraad.

4. Handhaven van regels en afspraken

- 4.1. Alle tutees moeten alle colleges lopen. Om dit te bereiken staan allen op een vastgestelde tijd op (worden allen op deze tijd gewekt).
  - 4.2. De tutees gaan pas vrijdagavond na 18.00 uur (na het eten) "naar moeders" en zijn 's zondagsnachts weer terug om maandagochtend op tijd op college te zijn (degenen, die niet ver van Eindhoven wonen kunnen zondagnacht wegblijven, mits zij maandag op tijd op college zijn).
  - 4.3. Men gaat niet meer dan eens in de 14 dagen op weekend. In overleg met de tutor kan hierop een uitzondering gemaakt worden. Deze be- kijkt of de tutee met zijn werk "bij" is, en of de redenen om weg te gaan steek houden. Het weekend, dat men in Eindhoven blijft dient voor het afmaken van zijn taak en voor sociale activiteiten van de groep (om de groepsbinding en de aanpassing aan het Eind- hovense leven te bevorderen, samen naar de film, café, enz.).
  - 4.4. De tutees zijn verplicht om aan de tentamens deel te nemen: de proeftentamens en de kersttentamens. Daarna maakt de tutor voor de gezakten een tentamenschema, waaraan zij zich moeten houden.
  - 4.5. Van 19.30 tot 22.30 uur is er geén onderling bezoek op de flat (de bedoeling is dat de tutees deze tijd zullen gaan gebruiken voor studie, lezen, e.d.).
In deze tijd geschieden de "multi-momentopnamen".
  - 4.6. De tutor stimuleert de een of andere sport te beoefenen.
  - 4.7. Na overleg met de beheerder kunnen er gezamenlijke flat-feesten gevierd worden in de keuken, maar alléén op zaterdag. Bijvoor- beeld na de uitslag van de proeftentamens.
- De tutor zorgt ervoor, dat deze regels ingang vinden en controleert of stimuleert, dat men er zich aan houdt.

5. Aanpak van de tutees

Dit is het punt waar het werkelijk op aankomt. Het studiebegeleidings- experiment is nog het beste op te vatten als een 6e klas HBS of een 7e klas gymnasium: de tutees zitten als het ware nog gewoon op school. Vooral de éérste drie maanden is dit zéér belangrijk.

- 5.1. De tutor moet zijn pupillen aan het werk zetten en houden (deel- name aan het studentenleven is uitstekend, mits de studie de be- langrijkste plaats krijgt).
- 5.2. De tutor helpt de tutees om elke maand een studieschema op te stellen en controleert of zij volgens deze schema's te werk blijven gaan.

- 5.3. De tutor moet alles voor zijn tutees structureren, voorkauwen wat zij dienen te doen. Hij is de grote specialist, leidt de discussies, weet wat er gebeuren moet. Hij haalt zijn tutees over om te studeren, beïnvloedt hun opinie en motiveert ze steeds opnieuw om "keihard" te werken. Hij leert ze hun tijd zo goed mogelijk in te delen (zodat naast studie genoeg tijd voor ontspanning en sociaal contact overblijft) en de juiste methodische aanpak van de studie.
- 5.4. De tutoeren controleren de tijdsbesteding van de tutees door middel van de "multi-momentopnamen". Deze vinden elke avond "at random" plaats (tussen 19.30 en 22.30 uur). De tabellen worden elke maand ingeleverd bij de Groep "Onderwijsresearch". Deze steekproeven beginnen 28 september a.s.
6. Al deze regels en verplichtingen zijn van kracht na afloop van de groentijd.
7. Als iemand van studie wil veranderen of wil ophouden met studeren moet hij met de Groep "Onderwijsresearch" in overleg treden.
8. De tutoeren verlenen verder nog medewerking aan het samenstellen van controlegroepen¹⁾, het verzamelen en systematiseren van gegevens¹⁾, besprekingen met hen, verslagen aan de Groep "Onderwijsresearch", enzovoorts. Komen de tutoeren voor ernstige moeilijkheden te staan dan kunnen zij met de Groep "Onderwijsresearch" contact opnemen. Organisatorische, huishoudelijke kwesties worden opgelost in overleg met de beheerder van "De Looyackers".

---

1) In feite niet door de tutoeren gedaan.

BIJLAGE B

Beoordeling van het feitelijke begeleidingsgedrag van de tutoren

Instructie:

"U krijgt een lijst voor U, waarop een aantal uitspraken staan. Bovenaan bladzijde 1 staat: "Wie is Uw tutor?". Op de stippellijn ernaast vult U de naam in van de tutor bij wie U behoort. Vervolgens staat er: "Geef aan in hoeverre ieder van de volgende uitspraken op Uw tutor van toepassing is, door telkens één van de cijfers op de bijbehorende schaal te omcirkelen. Lees iedere uitspraak aandachtig. Sla geen enkele uitspraak over". Bijvoorbeeld als U vindt dat Uw tutor tamelijk vriendelijk is, dan is de eerste uitspraak: "Hij is vriendelijk" op hem toepasselijk. Op de betreffende schaal die van "helemaal niet toepasselijk" oploopt naar "zeer toepasselijk", omcirkelt U dan het cijfer 6. Of als U vindt dat Uw tutor zeer onvriendelijk is, dan is de uitspraak "Hij is vriendelijk" op Uw tutor helemaal niet van toepassing en omcirkelt U op de bijbehorende schaal het cijfer 1. Dit gaat zo voor alle 41 uitspraken. Op elke schaal komt dus één en niet meer dan één cirkeltje om een cijfer te staan.

Het gaat erom, dat Uw oordeel het werkelijke gedrag van Uw tutor aangeeft en niet hoe U denkt, dat dat zou moeten zijn. Geef ook geen oordeel, dat naar Uw idee van U verwacht wordt, alleen dus het feitelijke gedrag van Uw tutor zoals U dat meemaakt. Het mag geen beoordeling zijn of U Uw tutor goed vindt of niet, het moet een beschrijving wezen van wat Uw tutor in de praktijk doet.

"Gaat U nu aan de slag en werk vlot door".

Gedragsbeschrijvingen:

Wie is Uw tutor? . . . . . (naam invullen)

Geef aan in hoeverre ieder van de volgende uitspraken op Uw tutor van toepassing is, door telkens één van de cijfers op de bijbehorende schaal te omcirkelen. Lees iedere uitspraak aandachtig. Sla geen enkele uitspraak over.

1. Hij is vriendelijk.

helemaal

niet toe- :—1—:—2—:—3—:—4—:—5—:—6—:—7—:—8—: zeer toe-
passelijk passelijk

(Onder de volgende uitspraken staat steeds deze schaal).

2. Je kunt gemakkelijk met hem praten.
3. Hij is de echte leider van zijn groep tutees.
4. Hij legt alles duidelijk uit.
5. Hij is soms wat tegen de draad in.
6. Hij beïnvloedt mijn meningen.
7. Hij behandelt mij als zijn gelijke.
8. Hij valt me nogal eens in de rede.
9. Hij houdt strak vast aan zijn programma.
10. Hij aanvaardt nieuwe ideeën, ook die waarmee hij het niet eens is.
11. Hij bekritiseert slordig werk.
12. Hij luistert altijd aandachtig naar mij.
13. Hij bekritiseert degenen, met wie hij het niet eens is.
14. Hij helpt mij met mijn studieproblemen.
15. Hij houdt toezicht op wat ik doe.
16. Hij zoekt veel contact met mij.
17. Hij houdt zich op een afstand.
18. Hij houdt strak vast aan orde en regels.
19. Hij stimuleert mij om te werken.
20. Hij werkt goed samen met de anderen.
21. Zijn instelling gaat tegen het belang van de groep in.
22. Hij lijkt een gespannen, nerveuze figuur.
23. Hij is meestal 's avonds thuis.
24. Tijdens het weekeinde is hij gemakkelijk te vinden.
25. Hij houdt zich stipt aan zijn afspraken.
26. Hij geeft mij studieopdrachten en let erop, dat ik ze uitvoer.
27. Hij stelt werkschema's met mij op en let erop, dat ik me eraan houd.
28. Hij controleert of ik mijn stof bijhoud.
29. Hij geeft mij goede raad in persoonlijke kwesties.
30. Hij geeft mij waardevolle studieadviezen.
31. Hij is zakelijk in zijn manier van optreden.
32. Hij is handig in zijn manier van optreden.
33. Hij is vasthoudend.

34. Hij is zelfstandig.
35. Hij heeft gauw een oplossing bij de hand voor een studieprobleem.
36. Hij zit mij flink achter de broek.
37. Hij bemoeit zich veel met mij.
38. Hij vertelt me precies wat ik moet doen.
39. Je kunt merken, dat hij veel van de studie afweet.
40. Hij leert mij mijn tijd goed in te delen.
41. Hij leert mij de juiste manier van studeren.

BIJLAGE CVragen over de opinies van de proefpersonenInstructie:

Beantwoord vlot de volgende vragen door telkens één van de cijfers op de bijbehorende schalen te omcirkelen. Lees de vragen en de schaalonderschriften aandachtig. Sla geen enkel schaalte over. Vindt U bij vraag 1 een bepaald schaalonderschrift niet van toepassing, dat het er niets mee te maken heeft dus, dan omcirkelt U de 4. U omcirkelt ook de 4 als de onderschriften onder een schaal naar Uw mening allebei evenzeer het geval zijn. Verder kunt U Uw opvatting nuanceren door de andere cijfers te omcirkelen, steeds natuurlijk maar één per schaal.

Over de studiebegeleiding:

1. Hoe vindt U de studiebegeleiding, zoals U die tot nog toe hebt meege-
maakt?

duidelijk :—7—:—6—:—5—:—4—:—3—:—2—:—1—: vaag

Hieronder stonden 34 schalen, oplopend van 1 tot en met 7, van het ongunstige naar het gunstige onderschrift, in deze volgorde:

stimulerend	-	remmend
formeel	-	informeel
voordelig	-	nadelig
waardeloos	-	waardevol
geanimeerd	-	saai
nuttig	-	nutteloos
zinloos	-	zinvol
gespannen	-	ontspannen
zakelijk	-	onzakelijk
sociaal	-	asociaal
serieus	-	niet serieus
traag	-	vlot
vervelend	-	plezierig
ongezellig	-	gezellig
enthousiast	-	niet enthousiast
noodzakelijk	-	overbodig

handig	-	lastig
oppervlakkig	-	diepgaand
afwisselend	-	eentonig
gemakkelijk	-	moeilijk
slecht	-	goed
rustig	-	onrustig
sympathiek	-	antipathiek
ondoelmatig	-	doelmatig
onvrij	-	vrij
hinderlijk	-	niet hinderlijk
niet leerzaam	-	leerzaam
interessant	-	oninteressant
gedwongen	-	ongedwongen
slap	-	krachtig
passief	-	actief
eenvoudig	-	ingewikkeld
onpraktisch	-	praktisch
goed geregeld	-	slecht geregeld

Noem Uw beste twee vrienden aan de THE. Zij behoeven niet uit Uw medeflatbewoners gekozen te worden.

1e keus: . . . . .

2e keus: . . . . .

BIJLAGE D

Hieronder vindt U een lijst met vragen die zo gesteld zijn dat U Uw antwoord kunt geven door één van de cijfers van een schaal te omcirkelen. Lees iedere vraag en de onderschriften bij de schaal aandachtig. Sla geen enkele vraag over.

1. Hoe heeft U het wonen in de flat gevonden?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
overbodig zeer nuttig

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer on- zeer rustig
rustig

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer saai zeer geani-
meerd

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer onge- zeer gezell-
zellig lig

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer onin- zeer inte-
teressant ressant

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
remmend zeer stimu-
lerend

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
waardeloos zeer waar-
devol

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer oncom- zeer com-
fortabel fortabel

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer onvrij zeer vrij

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer ver- zeer pret-
velend tig

2. Zou U het volgende jaar opnieuw in het hospitium willen wonen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
beslist niet heel graag

3. Zou U dan met dezelfde groep willen samenwonen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
beslist niet heel graag

4. Zou U dan ook weer met een tutor willen samenwonen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
beslist niet heel graag

5. Wilt U dan met dezelfde tutor samenwonen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
beslist niet heel graag

6. Zoudt U aan nieuwaangekomen studenten (nuldejaars) aanraden om in hun eerste jaar in een groep met tutoren te gaan zitten?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
beslist niet beslist wel

7. In hoeverre heeft het samenwonen met een groep eerstejaars studenten U geholpen bij de aanpassing aan de T.H.-gemeenschap?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
niets zeer veel

8. In hoeverre heeft de tutor hieraan meegeholpen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
niets zeer veel

9. In hoeverre vindt U dat Uw studievrijheid is beknot door het wonen in de tutorenflat?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
helemaal niet zeer veel

10. Wat denkt U dat U in Uw studie zou hebben bereikt zonder hulp van de tutoren?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
veel minder hetzelfde veel meer

11. Is het wenselijk leden van dezelfde gezelligheidsvereniging op één flat te laten wonen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer on- zeer wense-
gewenst lijk . . . . .

12. Is het wenselijk studenten van dezelfde studierichting op één flat te laten wonen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zeer on- zeer wense-
gewenst lijk

13. Is het naar Uw mening zinvol het tutoren-experiment te herhalen?

----1----:----2----:----3----:----4----:----5----:----6----:----7----
zinloos zeer zinvol

BIJLAGE E

De studiegewoonten en de tevredenheid ermee

Instructie:

Hieronder vindt U een lijst met uitspraken, die door U gedaan zouden kunnen worden. U wordt verzocht voor iedere uitspraak aan te geven of die op U van toepassing is of niet. U kunt alleen antwoorden met "waar" of "niet waar", door één van beide te omcirkelen. U moet dus kiezen. Het is te begrijpen, dat niet ieder "waar" van U onvoorwaardelijk voor U opgaat. U moet "waar" omcirkelen als de betreffende uitspraak voor U méér waar is dan onwaar. SLA GEEN ENKELE UITSPRAAK OVER. Omcirkel telkens het door U gekozen antwoord. Lees de uitspraken goed, maar werk vlot door.

(Achter alle uitspraken stond steeds: waar   niet waar).

Dimensies:

I. De formalisering van de studeerwijze.

Positief gekenmerkt door de uitspraken:

2. Ik werk gelijk op met de colleges.
10. Ik leer heel systematisch wat ik moet kennen.
14. In de tentamenperiode hoef ik alleen een aanvullend deel van de stof te doen.
15. Ik maak de verslagen en meetrappen meestal nog op dezelfde avond.
16. Ik maak mijn wiskundevraagstukken meestal thuis en lever ze op de geplande middagen in.
26. Geruime tijd voor een tentamen maak ik een precies uitgewerkt schema over hoe ik mijn tijd zal indelen.
27. Ik houd me aan mijn tijdschema door als het moet verloren studietijd in te halen.
28. Als ik studeer maak ik uittreksels, die de hoofdzaken van de tentamenstof bevatten.
35. Ik werk mijn college-dictaten regelmatig uit.
37. 's Avonds tevoren bereid ik de colleges voor.
49. Geruime tijd voor een tentamen maak ik een globaal schema over wat ik de komende tijd ga doen.
57. Ik begin 's avonds als regel op dezelfde tijd te studeren.
59. Ik studeer als regel elke dag een paar uurtjes.

- 60. Ik bereid meestal direct na de colleges de volgende colleges voor.
- 61. Ik bereid een practicum meestal de avond tevoren voor.
- 80. Ik volg alle eerstejaars practica.
- 82. Ik houd 's avonds als regel op dezelfde tijd met studeren op.
- 85. Ik houd gedurende het semester de stof goed bij.
- 96. Ik houd me zonder veel moeite aan het tijdschema dat ik opgesteld heb.
- 102. Ik maak op gezette tijden een schema voor wat ik de komende paar maanden ga doen.
- 103. Als ik studeer werk ik eerst aan één vak, dan aan een ander.
- 109. Ik maak mijn wiskundevraagstukken meestal op de daarvoor geplande middagen.
- 113. Kort voor een tentamen werk ik even gelijkmatig als anders.

Negatief gekarakteriseerd door:

- 34. Ik leer wat ik moet kennen niet volgens een vaste lijn.
- 36. Ik werk meestal voor meerdere tentamens tegelijk.
- 74. Ik maak helemaal geen tijdschema voor een tentamen.
- 84. Ik studeer soms geruime tijd vrijwel niet.

II. De sociale instelling bij het studeren.

Positief getypeerd door:

- 24. Ik praat veel over de stof met anderen, die in hetzelfde schuitje zitten als ik.
- 76. Ik ga na of ik de stof voor een tentamen ken, door er met iemand anders over te praten.
- 78. Als ik een stuk van de tentamenstof niet dadelijk begrijp, ga ik iemand anders om opheldering vragen.
- 94. Ik studeer dikwijls met iemand anders samen.
- 117. Ik studeer dikwijls samen met een groep.
- 118. Als ik een studieprobleem heb, blijf ik er niet lang bij stilstaan, maar ga het met iemand anders bespreken.

Negatief gekenmerkt door:

- 71. Ik studeer meestal alleen.
- 72. Als ik een studieprobleem heb, probeer ik zo lang mogelijk er eerst zelf uit te komen.

III. De stofinstelling

Positief gekenmerkt door de uitspraken:

- 6. Als ik voor een tentamen werk, bestudeer ik ook aanverwante problemen, die ik tegenkom.
- 23. Alles wat ik leer probeer ik met elkaar in verband te brengen.

- 25. Ik bestudeer mijn boeken en dictaten min of meer los van het eerstvolgende tentamen wat ik ga doen.
- 93. Ik bestudeer meer dan alleen datgene wat voor een tentamen vereist wordt.

Negatief getypeerd door:

- 1. Ik bestudeer alleen de boeken en dictaten voor het eerstvolgende tentamen wat ik ga doen.
- 8. Over het algemeen loop ik de colleges voornamelijk omdat het nu eenmaal moet om niet te zakken.
- 48. Ik bestudeer alleen de verplichte boeken en dictaten.
- 77. Ik leer alleen datgene wat ik zeker moet kennen voor een tentamen.

IV. De aandachtsconcentratie bij de studie

Positief gekarakteriseerd door:

- 9. Als ik studeer werk ik meestal in één ruk achter elkaar door.
- 17. Ik blijf studeren als anderen in mijn buurt zitten te praten.
- 69. Als ik zit te studeren, werk ik ook geconcentreerd.
- 90. Ik kan gemakkelijk mijn aandacht bij mijn werk houden.

Negatief gekenmerkt door:

- 18. Dikwijls studeer ik niet omdat ik zit te piekeren.
- 19. Als ik zit te studeren ben ik er gemakkelijk voor te vinden om met iemand te gaan zitten kletsen.
- 40. Ik word gemakkelijk afgeleid bij het studeren.
- 63. Ik heb wel eens last van een zinloze gedachte, die bij het werken door mijn hoofd blijft spelen.
- 64. Als ik gestoord word bij het studeren ben ik er meteen "uit".
- 65. Vaak zit ik tijden te werken zonder dat ik een klap opschiet.
- 89. Dikwijls studeer ik niet, omdat ik zit te suffen.
- 111. Dikwijls studeer ik niet, omdat ik zit te fantaseren.
- 112. Als ik zit te studeren ben ik er gemakkelijk voor te vinden om met iemand naar de film, een feest, een café of zo te gaan.
- 114. Dikwijls studeer ik niet, omdat ik zit te klungelen.

V. De tevredenheid met de studiewijze en de studieresultaten.

Positief gekenmerkt door:

- 21. Ik ben heel tevreden over mijn manier van werken.
- 45. Ik ben heel tevreden over mijn studieresultaten aan de T.H.
- 68. Ik ben tamelijk tevreden over mijn studieresultaten aan de T.H.
- 92. Ik ben tamelijk tevreden over mijn manier van werken.

Negatief gekenmerkt door:

22. Ik ben ontevreden over mijn studieresultaten aan de T.H.
91. Zelfs als ik geruime tijd hard gewerkt heb, merk ik achteraf dat ik niet opgeschoten ben.
115. Ik ben ontevreden over mijn manier van werken.

